

Elvhűség, életkedv – Mécs Imre

Mécs Imre mindig azt tette, amit a lelkiismerete diktált. Azt tette hagyományos – ha úgy tesszük, látványos – hősiességgel a forradalom idején, azt tette konokul a nyolcvanas években, és azt teszi ma is. Az ő hősiessége a bátorság mellett hitből és makacs kitartásból fakadt. Így tett a forradalom idején is, amikor az életét tette kockára, a nyolcvanas években – miközben olykor kirugdosták az állásából – nyíltan kiállt 56 mellett, titokban meg pénzzel segítette az akkori ellenzéket: a SZETA-t, a szamizdatot. Aki soha nem akart megtollasodni – akinek csak gyerekből, könyvből, munkából, virágból, jövedvből és csokornyakkendőből nem volt soha elég.

Ha már a gyerekeknél tartunk, hadd említsem, amit egyébként mindannyian tudunk. Azt, hogy Imre – a Fidesz családsményét megszegyenítően – példás családapa és férj, aki mindig számíthat közel két évtizede megbízható társára, feleségére, Fruzsínára – ki tudja, olykor

talán még a politikai dramaturgiában is. Na most, mindettől, amit eddig láttunk, Mécs Imre lehetne egy kivételesen nagyszerű, abszolút megbízható, komoly, áldozatkész – de kissé unalmas, pedáns ember. Ámde mi, akik ismerjük őt, tudjuk, hogy ennek éppen a szöges ellentéte. Ha azt mondom, hogy derű és humorérzék hatja át, keveset mondtam. A fényképeken jól látható, hogy Imre 15 vagy 23 évesen ugyanolyan dévajkódó mókamester volt, mint ma. Amikor gyerekkorában apja gyözködté őt, hogy milyen remek lesz, ha az általa felírt receptet gyógyszerész húga fogja kiadni, közbeszólt, hogy „én pedig temetkezési vállalkozó leszek, hogy a pénz a családban maradjon”. És a humor a legnehezebb helyzetekben sem hagyta el. A halálos zárkában Angyal Istvánnal azzal szórakoztak, hogy felmásztak az ajtó fölé, így amikor az őr előírászerűen bekukucskált, nem látott senkit. Pánikszerrű jelentése után hárman berontottak a zárkába, Imréék meg addigra ott könyököltek közönyösen a priccsen – és ezt többször megismételték, örületbe kergetve a foglárokat. A börtönvevekről egyébként is úgy mesélt mindig otthon a gyerekeinek – amint Mécs Mónikától

hallottam –, hogy az valami remek kalandnak tűnt a számukra. Egyben pedig kötelező életegytemi grádusnak, aminek következtében Mónika kislányként minden felnőtől megkérdezte, hogy ő is ült-e börtönben – ennek állítólag osztálytársa BM-es apukája nem igazán örült... Ugyanakkor Imrének sikerült kivívnia még rabtartói tiszteletét is, ahogy egy volt börtönőr mondta neki néhány éve: „Mécs úr, akkor volt itt rend, amikor maguk voltak bent...”

A most 70 esztendő Mécs Imre hős forradalmár és kitartó, kemény ellenzéki volt, majd pedig kiváló – egyszerre elvű és gyakorlati – politikus, és – mint talán sikerült bemutatnom – eleven, az élet minden dimenziójában aktív polgár. Találékony, jó humorú, ízig-vérig mai ember, aki számos, 20-30 évvel fiatalabb társát is lepipálja. Olyan, mint sors-, harcos- és eszmetársa, Göncz Árpád. Ők vertek hidat – a már, sajnos, korán eltávozott – Krassó Györggyel, Szabó Miklóssal és a szerencsére közünk lévő **Eörsi Istvánnal**, Rácz Sándorral, Kőszeg Ferencsel és másokkal együtt az 56-os forradalmár és a 68–77-es chartista demokratikus ellenzéki nemzedék között. Nem véletlen, hogy a for-

radalom 30. évfordulóján, 1986 decemberében rendezett illegális tudományos konferencián – amelynek anyagát mi adtuk ki, természetesen ugyancsak illegálisan, szamizdatban – Imre ezzel a mondattal fejezte be referátumát: „a XX. század nyolcvanas évei progressziójának 1956 élő hagyománya”.

Ez az írása – a számos többi fontos referátum mellett – unikális abból a szempontból, hogy nem a pártvezetés revizionista és sztálinista szárnya közötti küzdelemre, de még csak nem is a fontos erjesztő szerepet betöltött vezető „kiko” – azaz kiábrándult kommunista – értelmiségre koncentrált, hanem a forradalmat ténylegesen megvívó és végigvívó százezrekre. A címe is ez: „Alulról jövő és spontán mozgalmak a forradalomban”, és mindjárt a bevezető mondatában kimerítő precizitással összefoglalja a lényegét. „A tömegekről szól ez az írás, az ‘ismeretlen’, névtelen vagy nehezen nevesíthető emberekről, a tüntetőkről, a felkelőkről, az egyetemistákról, a munkásokról, a lakókról, a nézelődőkről, a sorban állókról, a közbekebelezőkről, a bizottságok tagjairól, a munkásvezetőkről és a többiekéről, egyszóval a népről.”

Mécs Imre meg nem alkuvó 56-osként élt – de mindig az aktuális valós történelmi időben. Megpróbálta szaván fogni a „szocialista demokratizmust” akkor is, amikor 1980-ban levéllel fordult az akkori illetékes szervekhez, hogy ha itt alkotmányosság van, akkor állítsák fel az Alkotmánybíróságot. Akkor is, amikor 1985-ben vízlépcsőügyben népszavazást kezdeményezett, és amikor ugyanabban az évben egyik kezdeményezője volt ellenzéki jelölték indításának a pártállam képviselőválasztásán.

A rendszerváltás után is azonnal és pontosan tudta, hogy a különböző táborok között hol a helyed. Erkölcsi tekintéllyel és a honvédelmi bizottságban végzett gyakorlati képviselői munkával rengeteget segítettél nekünk, szabad demokratáknak – akiknek a nevében további erőt, egészséget, vitalitást, találékonyságot, sikert, képviselői ciklusokat és boldogságot kívánok neked!

Isten éltesen, Imre!

(A Mécs Imre hetvenedik születésnapján elhangzott beszéd szerkesztett változata)

Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere (SZDSZ)